

[Kjeld Olesen.]

en nøje sammenhæng mellem den manglende reform og det manglende forlig.

Der har i forsvarsdebatten været gjort så mange forskellige forsøg på at fremstille situationen, at den udenforstående har svært ved at finde frem til det egentlige, og i håb om at trænge igennem de mange forskellige røgslør af forklaringer vil jeg gøre kernen af det, vi diskuterer i dag, op på følgende måde: havde man fulgt socialdemokratiets udspil i udvalget, ville vejen være banet for et forlig i næste folketingssamling. Når regeringens forslag nu bliver presset igennem, betyder det, at der ikke bliver tale om nogen forsvarsreform i hele denne regeringsperiode; det har vi tydeligt nok forsvarsministerens egne ord for.

Under første behandling var socialdemokratiet nok stærkt kritisk over for regeringens lovforslag; vi udtrykte forundring over, at det, bortset fra de første paragraffer om ledelsesstrukturen, stort set var en afskrift af gældende lov. Vi udtrykte skuffelse over, at man ikke havde taget hensyn til socialdemokratiets årsmødeudtalelse, der bl. a. talte om reduktion af styrkemålene. Alligevel udtrykte vi håbet om at nå frem til et nyt forlig, da det temmelig stærkt blev antydet, at der var tale om et forhandlingsgrundlag.

Som det fremgår af betænkningen, har vi så siden holdt 14 møder i udvalget. Nogle vil synes, det er mange; det synes vi ikke, når man tænker på, hvor vigtigt et område vi har beskæftiget os med. At socialdemokratiet under udvalgsarbejdet har været yderst aktivt, er ikke ensbetydende med, at vi har forsøgt at trække forhandlingerne i langdrag som påstået af nogle. Når socialdemokratiet i sommeren 1968 adskillige gange efterlyste et forslag til en ny forsvarsreform, var det ikke i bevidstheden om, at en sådan kunne gennemføres på kort tid; tværtimod ved vi af erfaring, at en ny reform ikke gennemføres på få måneder, og derfor måtte det ganske simpelt gælde om at komme i gang. Forhandlingerne, der førte

til forliget i 1960, strakte sig således over to folketingssamlinger.

Egentlig er det ret fantastisk, at et parti skal bebrejdes, at det har været for energisk. Når socialdemokratiet kastede sig ind i udvalgsarbejdet og tillige foreslog, at man skulle aflægge besøg hos værnskommandoerne, var det, fordi vi troede på, at regeringspartierne mente det alvorligt med at nå frem til en ny reform. Først senere blev vi klar over, at det såvel hos ministeren som hos de tre regeringspartier i udvalget var en fælles indstilling, at her skulle ikke laves nogen reform. Faktisk troede vi på forsvarsministeren, da han under første behandling opmuntrende sagde til os, at der sikkert ville blive tale om et langt udvalgsarbejde, og han føjede til, at det egentlig var et kommissionsarbejde, udvalget skulle i gang med, men han håbede da, at vi kunne finde en løsning på sagen. Hvis ministeren med „løsning“ mente et forlig, så ved vi i dag, at det var tomme talemåder.

Også fra regeringspartiernes ordførere lød der under første behandling temmelig højtidelige bemærkninger om det beklagelige i, at landets største parti kom til at stå uden for en fremtidig forsvarsordning. Jeg erindrer, at ordføreren for det konservative folkeparti, hr. Erik Kragh, sagde noget i retning af, at hans væsentligste mission var at få en så bred politisk opbakning som muligt af dansk forsvar. Jeg erindrer andre ordførere udtale sig med forventning om, at man i udvalget fik arbejdet sig hen til et forlig.

Men hvor har regeringspartiernes vilje været til at give sig i kast med arbejdet i udvalget? Jeg ved godt, at man ikke må referere enkeltheder fra udvalgsarbejdet; men det kan vel næppe være forkert at sige, at var forslaget blevet gennemført kun med den indsats, som de tre regeringspartier har præsteret, så ville der ikke have været meget at referere, for efterhånden blev det nemlig klart, at dette lovforslag ikke blot skulle igennem uden videre ændringer, men også at det med djævelens vold og magt skulle